

Repartizion provinziela 13 Bëns culturei
Museum Gherdëina

Comunicat stampa

Mejes y luesc da paur storics te Gherdëina

**Prejentazion dla nrescides dendrocronologiches y sun l frabiché storich
Presentazion dla version atualiseda dla „cherta di mejes“**

N venerdì, ai 13 de mei 2011 dala 17.00

tl Istitut Tecnich per l Cumerz Raetia a Urtijëi

Program

Vianvieda: Leo Andergassen, diretëur dla repartizion Bëns culturei

Referënc: Sonja Mitterer, architeta y tuadëura dl frabiché storich
Klaus Pfeifer, dendrocronologh

Frabiches dl medieeve te Gherdëina

La repartizion provinziela 13 Bëns culturei y l Museum Gherdëina à metù a jì tl 2010/2011 - tl cheder dl proiet de rilevamënt di mejes de Gherdëina fat dala architetes y tuadëures dla frabiches storiches Barbara Lanz y Sonja Mitterer – na prima lingia de tuedes y analyses dendrocronologiches.

Per la tueda svilupeda da Klaus Pfeifer (lauratuere de dendrocronologia a Egg tl Vorarlberg) iesen piei via da 23 frabicac ora de 15 luesc da paur storicamënter reprejentatives pra chëi che n pudova jaghé che i ëssa mo abù n nujel de costruzion dl tēmp romanich tardif o dl prim gotich.

La datazion cronologica dla seves y di trames de lēn baseda sun l cunfront di aniei di ani cun modiei de cumparazion cunesciui pieta ponc de referimënt segures per la singula ativiteies de costruzion, che n pudëssa zēnza mé dinrer tlarì tres documēnc scric.

l prim resultac desmostra che la fundazion di mejes de „Nevaves“ (1290d) y »Bieik« (1249d) via n Sureghes, de »Milan« (1262d) y »Peza« (1249d) a Urtijëi sciche nce „Paratoni“ (1245d) a Santa Cristina ie danter i obiec plu antics dl patrimoine architetonich medievel danter la Svizra orientela y l Vorarlberg, l Tirol, Südtirol y l Kärnten dl sud.

L elemēt liēt ie te chësc cajo la tipologia dla cësa da paur cun local unich cun n azes al ciulé destacà y nluegià dala pert longia o curta dla cësa.

Tl tēmp dan l 1300 avanea a chësta maniera la lista dla frabiches zeviles anonimes cunesciudes te Südtirol. Les ie testimonianzes reres che completea sciche i pec de n mosaich l cheder dla costruzions dl medieeve te nosta Provinzia.

Presentazion di relevamënc dl 2010 y dla „Cherta di mejes de Gherdëina“

L fin dl proiet di mejes de Gherdëina - scumencià tl 2008 dal Museum Gherdëina cun „Bauforschung Tirol“ y purtà inant cun l sustëni dl Assessëur Florian Mussner tres la Region Autonoma Trentin-Südtirol y di ambolc di chemuns de Gherdëina -, fova dantaldut chël de n relevamënt dl'architettura da paur te dut l raion de Gherdëina, ma nce chël de localisé avisa i mejes y de valuté si età y si cundizions de mantenimënt. Dò l relevamënt sul post iel stat mesum ti ultims doi ani tres vedli documënc y vedla chertes de cataster y cun la culaburazion da pert de persones cumpetëntes dl post de cuntrulé y arichì la cunescënzes sun i mejes. De ndutl iel nsci unit repurtà sun la „cherta di mejes“ **539 mejes y 461 tublei**. Duc i dac abinei adum n cont di mejes y la documentazion curespundënta ie archiviei te na banca dac aposta. Uni frabica ie unida documentada cun fotografies, y nce descrita y valutada aldò de si cunsistënza y età, nluegiamënt, tipologia, destinazion d'adurvanza atuela y cundizions de cunservazion.

La „cherta di mejes de Gherdëina“ unirà metuda ora per n ultimo iede pra la cunferënza ai 13 de mei (y tl museum ai 15 de mei) te si forma atuela acioche i patrons dla cëses posse ti cialé, y la unirà pona publichedada adum cun na brosciura de njonta.

Paralelamënter ala documentazion dl patrimonio di mejes iel dal 2008 inant sëurapro bele unit relevà 18 luesc da paur da pert de studënc dla facultà de Storia dl frabiché y Bëns culturei dla Università de Dispruch tl cheder de eserzies de mesurazion. La frabiches ie documentedes te si plantes de basa, ududes, sezions y relevamënc detaliei sciche nce tres fotografies y descrizions dla costruzion. Na copia dla documentazion ti unirà daldò nce sëurandata ai patrons dla frabiches.

Raida di mejes n ucajian dl Di internaziunel di museums 15.05.2011

L Museum Gherdëinas à nce dedicà l program dl Di di museums, n dumënia ai 15 de mei, ai mejes de Gherdëina coche testemons prijiei dla storia dla jënt.

Tl cheder de doi escursions uniral pità la puscibltà de cialé ju cun esperc dla storia dl frabiché n valgunes de chësta frabiches a Urtijëi y Santa Cristina che ie unides studiedes plu avisa.

N dumënia saal tl Mueum nce n Di dla porta davierta dala 10.00 ala 18.00 cun n program speziel per pitli y granc dedicà ala memoria dl'arpejon culturela. L'entreda ie debant.

La „cherta di mejes de Gherdëina“ unirà metuda ora tl'ntreda dl Museum te si forma atuela per unì consultada da pert dl publich dan la publicazion.

Info:

Museum Gherdëina
Cësa di Ladins, Raetiastraße 83, 39046 St. Ulrich
Tel. 0471 797554 - www.museumgherdeina.it

Repartizion 13 Bëns culturei - www.provinz.bz.it/denkmalpflege